

Jaarrekening 2008

PRICEWATERHOUSECOOPERS
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
Uitsluitend voor identificatiedoeleinden

Vastgesteld in de Collegevergadering van 26 februari 2009

Grondslagen

Grondslagen voor de waardering en bepaling van het resultaat

Algemeen

De jaarrekening van de Noordelijke Rekenkamer is opgesteld overeenkomstig de bepalingen van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De Noordelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke orgaan van de provincies Drenthe, Fryslân en Groningen op basis van de Gemeenschappelijke Regeling De Noordelijke Rekenkamer. De provincie Drenthe is als centrumprovincie aangewezen en daarmee verantwoordelijk voor de uitvoering van de dienstverlening met betrekking tot ondermeer de financiële administratie. De controle verordening van deze provincie is op de Noordelijke Rekenkamer van toepassing. Afwijkingen zijn toegestaan als hierover in de regeling afspraken zijn vastgelegd. In deze jaarrekening zijn de gehanteerde waarderinggrondslagen, de balans per 31 december 2008, de winst- en verliesrekening, het kasstroomoverzicht en een toelichting op de posten opgenomen. Als bijlage is een realisatieoverzicht 2008 -2007 toegevoegd.

Grondslagen voor waardering activa en passiva

Algemeen

Het vermogen wordt bepaald op basis van de historische uitgaafprijzen. De activa en de passiva zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Materiële vaste activa

De waardering is gebaseerd op de aanschafwaarde onder aftrek van de verrichte afschrijvingen. Afschrijving vindt lineair plaats op basis van geschatte economische levensduur. Gelet op het karakter van de activa (automatiseringsapparatuur) is de levensduur gesteld op drie jaar. Hierbij wordt geen rekening gehouden met een mogelijke restwaarde.

Vorderingen

Bij de waardering van de vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid. De inschatting van dit risico is beoordeeld.

Grondslagen voor het bepalen van het resultaat

Algemeen

In de winst- en verliesrekening worden opbrengsten en kosten verantwoord die betrekking hebben op de bedrijfsactiviteiten die tijdens het boekjaar zijn verricht.

Voorziening arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Artikel 44 van het BBV schrijft voor dat er voorzieningen dienen te worden gevormd voor verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten. Voorzieningen mogen niet worden gevormd voor jaarlijks terugkerende verplichtingen (die voortvloeien uit arbeidsvoorwaarden) van vergelijkbaar volume. Gelet op de bepalingen uit artikel 44 van het BBV is er daarom geen voorziening gevormd voor de opgebouwde vakantiegelden en verlofrechten. Wel is in 2008 een voorziening gevormd om te voldoen aan verplichtingen samenhangend met het ontslag van een medewerker.

Balans

Balans

Deze balans is de balans van de Noordelijke Rekenkamer na verwerking van het resultaat. De balans is opgesteld in euro's.

Activa	<i>toelichtingnummer</i>	<i>31-12-2008</i>	<i>31-12-2007</i>
Materiele vaste activa	01		
Softwarepakket		0	2.777
Laptop		166	332
Frankeermachine		566	1.133
Laptops		503	
		1.235	4.242
Vlottende activa			
Vorderingen	02	1.141	
Overlopende activa	02	204	6.719
Liquide middelen	03	179.998	53.319
Totaal vlottende activa		181.343	64.038
Totaal activa		182.578	68.280
Passiva		<i>31-12-2008</i>	<i>31-12-3007</i>
Eigen vermogen			
Algemene reserve	04 en 16	0	7.964
Voorziening	05	81.450	126.524
Kort lopende schulden			
Overlopende passiva	02	2.126	
Resultaat bedrijfsvoering			
		99.002	-66.208
Totaal passiva		182.578	68.280

PROVINCIE VAN COOPERS
 BedrijfswaterhouseCoopers Accountants N.V.
 Uitsluitend voor identificatiedoeleinden

Winst en verliesrekening

Om de aansluiting tussen begroting 2008 en de winst- en verliesrekening in de jaarrekening 2008 zichtbaar te maken, is voor een aantal posten een toelichting opgenomen. De realisatiecijfers van 2007 zijn ook opgenomen. In de bijlage bij deze jaarrekening is een gedetailleerd realisatieoverzicht 2008-2007 opgenomen.

	toelichting	Realisatie 2008	Begroting 2008	Vershil 2008	Realisatie 2007
Opbrengsten					
Provincies		768.000	768.000	-	747.270
Som der opbrengsten	06	768.000	768.000		747.270
<i>Bedrijfslasten</i>					
Intern Personeel	07	490.129	514.972	24.843	482.228
Extern personeel	08	118.335	109.180	- 9.155	123.036
Huisvesting	09	25.636	30.295	4.659	26.715
Externe diensten	10	21.152	27.237	6.121	20.985
Afschrijvingen	11	3.762	2.777	- 985	18.080
Drukwerk	12	20.647	35.700	15.053	18.690
Overige bedrijfskosten	13	10.906	16.000	5.094	11.019
Voorlichting en representatie	14	7.527	20.400	12.873	4.025
Onvoorzien		-	11.403	11.403	
Som der bedrijfslasten		698.094	768.000	69.906	704.778
Bedrijfsresultaat		69.906			42.492
Rentebaten	15	20.422	-		788
Incidentele bate	15	710	-		
Verplichting uitkering	05				
Ontslaguitkering	05				
Toevoeging uit voorziening	05	45.074			
Toevoeging uit reserve	16	7.964	-		17.036
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering		99.002			

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
Uitsluitend voor identificatiedoeleinden

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de uitgaven en ontvangsten.

Mutaties liquide middelen		toelichting		
Beginsaldo rekening-courant 2008				57.319
A: Kasstroom uit operationele activiteiten				
Bijdrage deelnemers		06	768.000	
Rente		15	20.422	
Incidentele bate		15	710	
Bedrijfslasten totaal			- 698.094	
(Sub)saldo uit operationele activiteiten				91.038
Bijdragen provincies aan voorziening ontslaguitkering		16		66.208
Totaalsaldo A				157.246
B: Kasstroom uit investeringen en overige mutaties				
Ontslaguitkering		05	- 45.074	
Afschrijvingen		01 en 11	3.762	
Investeringen		01 en 11	- 755	
Mutaties overlopende posten		02	7.500	
Saldo investeringen en overige uitgaven B				- 34.567
Totaal mutaties rekening courant (A+B)				122.679
Saldo rekening-courant (RC)				179.998
Verschil RC NR en Drenthe		03		- 449
Saldo RC Drenthe		03		179.549

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
Uitsluitend voor identificatiedoeleinden

Toelichting Jaarrekening

De nummers corresponderen met de toelichtingnummers uit de balans, uit het kasstroomoverzicht en uit de winst- en verliesrekening.

Toelichting op de balans per 31 december 2008

01 Materiële vaste activa

In 2008 zijn twee laptops aangeschaft. Onder 11 'afschrijvingen vaste activa' is meer informatie opgenomen over de afschrijvingslasten.

Mutatieoverzicht materiele vaste activa 2008	
Aanschafwaarde 2005 + 2006 + 2007	54.240
Afschrijving 2005 + 2006 + 2007	- 49.998
Boekwaarde 31 december 2007	4.242
<i>Investeringsen en afschrijvingen</i>	
Investeringsen gedurende boekjaar 2008	755
Afschrijvingen gedurende boekjaar 2008	- 3.762
Boekwaarde 31 december 2008	1.235

02 Overlopende posten

Het totaal aan mutaties op overlopende posten bedraagt 7.499,92.

Overzicht mutaties overlopende posten

Huur betaald in 2008	6719,19	
Crediteuren (nog te betalen reiskosten aan medewerkers en College)	2.126,13	
		8.845,32
Vordering teveel betaalde reiskosten	- 1.140,85	
Vooruitbetaalde kosten	- 204,55	
		- 1.345,4
Totaal mutaties overlopende posten		7.499,92

De overlopende activa betreffen een vooruitbetaling ter hoogte van 204,55 voor frankeertegoed en een vordering van de Noordelijke Rekenkamer op de medewerkers en leden van het College ter hoogte van 1.140,85. Deze is overigens vanwege haar specifieke karakter apart in de balans opgenomen als vordering.

Deze vordering is ontstaan door het teveel en gedeeltelijk dubbel uitbetalen van reisdeclaraties door de provincie Drenthe. Aan het eind van 2008 werd duidelijk dat de verhoging van de vergoeding voor dienstreizen (van 28 cent per kilometer naar 37 cent per kilometer) met ingang van 2008 ook als zodanig door Drenthe werd uitbetaald. Aanleiding om hier dieper in te duiken was het grote saldoverschil tussen de Noordelijke Rekenkamer-boekhouding en die van de provincie Drenthe op de post 'reis- en verblijfkosten'.

Aangezien de Noordelijke Rekenkamer pas in oktober 2008 van deze verhoging op de hoogte werd gesteld, heeft er een herberekening van 09 cent over het totaal aantal tot dan toe gereden kilometers plaatsgevonden. Deze is uitbetaald aan leden van het College en medewerkers – niet op de hoogte gesteld zijnde van het feit dat Drenthe deze verhoging al vanaf januari 2008 toepaste in de uitbetalingen (zie ook toelichting onder 03).

De overlopende post uit 2007 (huur 1^e kwartaal 2008) ter hoogte van 6.719,19 euro is betaald. Daarnaast is er een post 'crediteuren' die grotendeels bestaat uit nog niet uitbetaalde reisdeclaraties ingediend in december door leden van het College en medewerkers. Het totaal aan nog te betalen kosten die aan 2008 zijn toe te schrijven is 2.126,13.

03 Liquide middelen

Met de provincie Drenthe wordt een rekening-courantverhouding aangehouden, omdat de Rekenkamer niet over een eigen bankrekening beschikt. De provincie Drenthe geeft het saldo op de rekening-courant per einde 2008 op. Over het batig saldo wordt een rentevergoeding betaald (zie hiervoor toelichting onder 15).

De correctie op de rekening-courant heeft te maken met het verschil tussen het eindsaldo van Noordelijke Rekenkamer (179.997,92) en het saldo rekening-courant Drenthe (179,548,43). In eerste instantie was het verschil groter, hetgeen aanleiding vormde om uit te zoeken welke oorzaken daaraan ten grondslag lagen. Voor een deel is dit duidelijk geworden; voornamelijk dubbele betalingen van de reiskosten door Drenthe. De Rekenkamer stelt zich op het standpunt dat deze kosten, hoewel onbedoeld, onterecht zijn betaald en vordert deze terug bij de leden van het College en bij de medewerkers (zie ook toelichting 02). Voor het resterende bedrag van 449,49 euro kan de provincie geen verklaring geven. De Noordelijke Rekenkamer gaat daarom uit van haar eigen eindsaldo en heeft een correctie op het verschil zichtbaar gemaakt in het kasstroomoverzicht.

04 Eigen vermogen

Bij de jaarrekening 2005 is een kleine reserve gevormd ten behoeve van onderzoeksactiviteiten ter hoogte van 25.000,00 euro. De stand van de reserve begin 2008 was 7963,83 euro. De overschrijding in 2008 van de kosten voor externe inhuur ten behoeve van onderzoeksactiviteiten bedroeg 9.155,31. Deze overschrijding wordt (gedeeltelijk) gedekt uit deze reserve. Door 7963,83 toe te voegen aan het bedrijfsresultaat, is de stand van de reserve per ultimo 2008 nihil (zie ook 16).

05 Voorziening

Het College van de Noordelijke Rekenkamer heeft bij de jaarrekening 2007 aan Provinciale Staten van Drenthe, Fryslân en Groningen gevraagd in te stemmen met het treffen van een voorziening ter hoogte van 126.524,- ten behoeve van verplichtingen samenhangend met een ontslaguitkering. De Staten hebben hier positief op gereageerd, zodat door de bijdrage van de provincies en instemming met de bestemming van het bedrijfsresultaat Noordelijke Rekenkamer medio 2008 de voorziening is gevormd. De kosten in 2008 samenhangend met de ontslaguitkering bedroegen 45.073,77 euro. Deze zijn eerst in de winst- en verliesrekening opgenomen en vervolgens ten laste van de voorziening gebracht.

De voorzitter van de Noordelijke Rekenkamer
Uitsluitend voor gebruik in de elektronische berichten

Opbouw en mutaties voorziening ontslaguitkering

Bijdrage provincies	66.208,00	
Bestemming resultaat 2007 NR	60.316,00	
Voorziening per 01-06-2008		126.524,00
Ontslaguitkering totaal 2008 tlv de voorziening	- 45.073,77	
Stand van de voorziening per 31-12-2008		81.450,23

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De niet uit de balans blijvende verplichting betreft het huurcontract voor huisvesting van het bureau (toelichting onder nummer 9 'huisvesting'). De huur termijn bedraagt vijf jaar, gestart in 2005. In 2008 heeft de Noordelijke Rekenkamer de opzegtermijn verlengd tot en met 2009. Normaliter zou opzegging van het contract plaats moeten vinden per 31 december 2008. Andere huisvesting wordt overwogen, maar vòòr eind 2008 een keuze maken was te kort dag. Overige niet uit de balans blijvende verplichtingen zijn ondermeer langlopende contracten voor het onderhoud en beheer van het netwerk en de website, dienstverlening Drenthe en facilitaire zaken.

Toelichting op de winst- en verliesrekening

Hieronder wordt ingegaan op de samenstelling van het resultaat. In de bijlage is een realisatieoverzicht opgenomen waarin de verschillen op categorie-indeling worden toegelicht. Op hoofdcategorie is de aansluiting met de begroting 2008 aangehouden.

06 Netto-omzet

Onder de omzet vallen de ontvangsten van de provincies voor dekking van de kosten. Bij elke begroting worden middelen aan Provinciale Staten gevraagd voor de financiering van de bedrijfsvoering van de Noordelijke Rekenkamer. De som van het ontvangen bedrag is 768.000,- euro.

07 Intern personeel

De kosten voor intern personeel in de winst- en verliesrekening zijn opgebouwd uit:

- salaris- en de sociale lasten personeel
- reis- en verblijfkosten
- woon-werkverkeer personeel
- kosten samenhangend met opleiding, cursussen en trainingen

Intern personeel	Realisatie 2008	Begroot 2008
Salarissen personeel	382.375,70	400.485
Sociale lasten	77.657,45	76.379
Vergoeding woon-werkverkeer	4.251,12	-
Reis- en verblijfkosten	10.770,80	10.710
Vorming en opleiding	15.073,57	27.398
totaal	490.128,64	514.972

De begroting 2008 is in april 2007 opgesteld – hierdoor is geen rekening gehouden met de stijging van de salarissen, de stijging van de eindejaarsuitkeringen en de daarmee samenhangende stijgingen van de sociale lasten als gevolg van de CAO-afspraken eind 2007. De overschrijding op sociale lasten is daarmee verklaard.

 Provincie Drenthe, Noordelijke Rekenkamer
 Lijstbureau voor de Provinciale Staten

Het feit dat de 'salarissen' niet zijn overschreden (in tegenstelling tot de sociale lasten), heeft enerzijds te maken met het feit dat er een buffer in het totaal is ingebouwd – begroot wordt namelijk op het eindbedrag van loonschalen, zodat de directeur de ruimte heeft voor bevordering of prestatie-beloningen, zonder dat de post wordt overschreden. De andere reden is het feit dat de formatie is gedaald naar 5,75 fte en het feit dat er in 2008 voor de senior-onderzoeker twee maanden geen salaris is betaald. Deze medewerker heeft per 1 november de Rekenkamer verlaten.

Het besluit om medewerkers tegemoet te komen in de kosten voor woon-werkverkeer met ingang van 2008 is niet opgenomen in de begroting. De onderschrijding op vorming en opleiding heeft te maken met het feit dat er minder individuele trainingen en cursussen zijn gevolgd. Bij de beoordelingsgesprekken in maart kwam naar voren dat verder investeren in een aantal medewerkers op dat moment niet zo zinvol was. Twee daarvan hebben in 2008 de Rekenkamer verlaten.

Aantallen fulltime equivalenten	Realisatie 2008	Begroot 2008
Bestuur	0,4	0,4
Bureau	5,75	6,0
Totaal	6,15	6,4

08 Extern personeel

Voor de uitvoering van het onderzoek naar cultuur en voor het onderzoek naar bedrijventerreinen is externe capaciteit ingehuurd. De kosten hiervoor bedroegen 118.335,31. Dit is een overschrijding van het budget – deze wordt gedeeltelijk gedekt uit de reserve die hiervoor in 2006 (bestemming resultaat 2005) is gevormd.

09 Huisvesting.

Het bureau van de Noordelijke Rekenkamer is gevestigd in een kantoorunit binnen het GIBO pand aan de Lauwers 14 te Assen. De kosten ter hoogte van 25.195,52 euro hebben betrekking op de betaalde huur en servicekosten. De onderschrijding komt voort onder andere voort uit de afrekening en neerwaartse bijstelling van de servicekosten over 2008.

10 Externe Diensten

Deze post is opgebouwd uit een aantal posten. Het gaat om kosten voor inhuur van diensten op het gebied van automatisering (beheer, beveiliging en onderhoud) en schoonmaak. 'Overige diensten' betreffen de kosten samenhangend met de beveiliging van het kantoor, verzekeringen, kosten accountant voor controle van de jaarrekening, lidmaatschap van de NVRR, koeriersdiensten etc.

Op basis van een dienstverleningsovereenkomst worden ook diensten ingehuurd bij de provincie Drenthe. Deze hebben betrekking op het voeren van een personeels- en salarisadministratie, de financiële administratie, –beheer en betalingen van facturen en op advisering en ondersteuning bij personele aangelegenheden en arbo-zaken. Er wordt afgerekend op daadwerkelijk gemaakte uren. In de begroting 2008 is voor deze post 15.000 geraamd waardoor een onderschrijding van 7.622,95 euro is ontstaan.

De overschrijding op 'automatisering' heeft te maken met het feit dat de incidentele kosten (2.975 euro) voor een update scan in de begroting waren opgenomen onder de post 'overige bedrijfskosten' (zie ook onder 13). De overschrijding op 'schoonmaak' heeft te maken met het feit dat in 2008 de tarieven verhoogd zijn met een hoger percentage dan de indexering voor inflatie, waar in de begroting mee gerekend is.

Externe diensten	Realisatie 2008	Begroting 2008	Vershil 2008	Realisatie 2007
Dienstverlening Drenthe	7.377,05	15.000	7.622,95	9.725,36
Automatisering	8.536,50	6.211		4.744,08
Overige diensten	2.505,68	3.390	884,32	3.893,50
Schoonmaak	2.733,39	2.672		2.621,96
Totaal externe diensten	21.152,62	27.273	6.120,38	20.984,90

11 Afschrijving vaste activa

De economische levensduur van de investeringen is gesteld op 3 jaar. De kosten van afschrijving bedragen in 2008 € 3.762,00. In de begroting 2008 was rekening gehouden met een afschrijving van € 2.777,00. De oorzaak van deze overschrijding is de niet begrote aankoop van twee extra laptops. In het onderstaande schema is de specificatie van de afschrijvingskosten weergegeven.

Afschrijvingen en boekwaarde 2008

	Boekwaarde 31/12/2007	Investeringen 2008	Afschrijvingen 2008	Boekwaarde 31/12/2008
Softwarepakket	2.777		2.777	0
Laptop	332		167	166
Frankeermachine	1.133		567	566
Laptops (2)		755	252	503
totaal	4.242	755	3.762	1.235

12 Drukwerk

Voor de publicatie van de onderzoeksrapporten is een post drukwerk opgenomen. Er is een onderschrijding van 15.053,49 euro op het begrote bedrag van 35.700 euro. Dit is gedeeltelijk verklaarbaar: de rapporten die in 2008 zijn gepubliceerd zijn dunner dan die in 2006 en 2007 zijn gepubliceerd. Een andere reden is dat er in kleinere oplages wordt gedrukt.

13 Overige bedrijfskosten.

Deze post is samengesteld uit kosten voor huishoudelijke uitgaven, postzegels, kantoorartikelen en telecommunicatie. Onder deze post waren ook de incidentele kosten voor de update scan 'automatisering' begroot ter hoogte van 5000,-. De daadwerkelijk gemaakte kosten zijn echter geboekt onder automatisering, zodat de onderschrijding van 5.093,46 een geflatteerd beeld geeft.

14 Voorlichting en representatie

Deze post bevat diverse kosten samenhangend met de publicatie van onze rapporten, zoals huur van de locaties en andere representatiekosten. Er is voor gekozen om in 2008 af te zien van inhuur van communicatieadviseurs en ondersteuning bij persvoorlichting. Dit verklaart de onderschrijding van 12.872,43.

15 Rente- en incidentele baten

De Noordelijke Rekenkamer houdt met de Provincie Drenthe een rekening-courant verhouding aan. Over de niet opgenomen gelden is afgesproken dat er een vergoeding wordt berekend (rente).

Voor 2008 bedraagt deze vergoeding 20.422 euro. Tevens is als incidentele bate opgenomen de vergoeding die de directeur heeft gekregen voor haar bijdrage aan een seminar van het NIVRA ter hoogte van 710 euro. In de bedrijfsvoering van de Noordelijke Rekenkamer wordt geen rekening gehouden met deze bron van

opbrengsten om de kosten te dekken. Dientengevolge vallen deze baten toe aan het resultaat over 2008.

16 onderzoeksreserve

De overschrijding op het budget voor externe inhuur wordt gedeeltelijk gedekt uit de reserve die hiervoor in 2006 is gevormd. Het eindsaldo staat daarmee op nihil.

	beginsaldo	onttrekkingen	toevoegingen	eindsaldo
2005	-		25.000	
2006	25.000	-		25.000
2007	25.000	17.036		7.964
2008	7.964	7.964	-	0

17 resultaat en bestemming

De jaarrekening 2008 sluit af met een positief resultaat van 99.002 euro. Het College van de Noordelijke Rekenkamer stelt Provinciale Staten van Drenthe, Fryslân en Groningen voor het resultaat als volgt te bestemmen.

Wegens overschrijding van kosten op externe inhuur is de daarvoor bedoelde onderzoeksreserve volledig uitgeput. Zowel in 2007 als in 2008 is het nut van deze reserve aangetoond. Op voorhand kan immers nooit precies ingeschat worden wat de omvang en duur van een groot onderzoek zullen worden, zodat ook bij de offerte aanvragen voor externe inhuur van de op dat moment meest optimale planning wordt uitgegaan. Om die reden is in 2006 de reserve gevormd en om dezelfde reden is het de wens van het College opnieuw 25.000,- aan deze reserve te willen toevoegen, zodat deze weer is aangevuld tot oorspronkelijk bedrag.

Voor het resterend bedrag van het resultaat ter hoogte van 74.002,- euro stelt het College van de Noordelijke Rekenkamer voor dit volledig te laten terugvloeien naar de provincies. Dit zou per saldo per deelnemer neerkomen op 24.667 euro.

Bijlage Realisatieoverzicht 2008 en 2007

	Winst&Verlies rekening 2008	Realisatie 2008	Begroting 2008	Verschil 2008	Realisatie 2007
Provincies	768.00	768.00	768.00		747.270
Som der opbrengsten	768.000	768.000	768.000		747.270
Bedrijfslasten					
Intern personeel					
Personeel		382.375,70	400.485	18.109,30	394.929,10
Sociale lasten		77.657,45	76.379	- 1.278,45	56.243,16
Woon-werkverkeer		4.251,12	-	- 4.251,12	9.026,88
Reis- en verblijfkosten		10.770,80	10.710	- 60,80	
Vorming en opleiding	490.129	15.073,57	27.398	12.324,43	22.028,84
Extern personeel	118.335	118.335,31	109.180	- 9.155,31	123.036,17
Totaal personeel	608.464	608.463,95	624.152	15.688,05	605.264,15
Huisvesting					
Huur en service		25.195,52	29.009	3.813,48	26.714,64
Belastingen		440,36	1286	845,64	0
Totaal huisvesting	25.636	25.635,88	30.295	4.659,12	26.714,64
Externe diensten					
Dienstverlening Drenthe		7.377,05	15.000	7.622,95	9.725,36
Automatisering		8.536,50	6.211	- 2.325,50	4.744,08
Overige diensten		2.505,68	3.390	884,32	3.893,50
Schoonmaak		2.733,39	2.672	- 61,39	2.621,96
Totaal externe diensten	21.152	21.152,62	27.273	6.120,38	20.984,90
Bureaunkosten					
Afschrijvingen	3.762	3.761,29	2.777	- 985,29	18.080,00
Drukwerk	20.647	20.646,51	35.700	15.053,49	18.690,00
Overige bedrijfskosten	10.906	10.906,54	16.000	5.093,46	11.018,65
Voorlichting en representatie					
Voorlichting en representatie	7.527	7.527,57	20.400	12.872,43	4.024,71
Onvoorzien		-	11.403	11.403	
Ontslaguitkering	45.074	45.073,77	-	- 45.073,77	
Som der bedrijfslasten	743.168	743.168,13			704.777,05
Bedrijfsresultaat	24.832	24.831,87			
Rente + incidentele bate		21.132			788,60
Toevoeging uit voorziening		45.074			
Toevoeging uit reserve		7.964			
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	99.002	99.001,87			43.281,55

Aan het college van de gemeenschappelijke regeling
Noordelijke Rekenkamer

PricewaterhouseCoopers
Accountants N.V.
Zuiderzeelaan 53
8017 JV Zwolle
Postbus 513
8000 AM Zwolle
Telefoon (038) 427 27 27
Fax (038) 427 27 28
www.pwc.com/nl

Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2008 van de gemeenschappelijke regeling Noordelijke Rekenkamer, bestaande uit de balans per 31 december 2008 en de resultatenrekening over 2008 met de toelichtingen, gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het college

Het college van de gemeenschappelijke regeling Noordelijke Rekenkamer is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen.

Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van zowel de baten en lasten als de activa en passiva, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat en voor de naleving van de relevante wet- en regelgeving, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 217, tweede lid van de Provinciewet. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van zowel de baten en lasten als de activa en passiva, alsmede het voor de naleving van de wet- en regelgeving relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn, maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving, van de redelijkheid van schattingen die het college van de gemeenschappelijke regeling Noordelijke Rekenkamer heeft gemaakt, en een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling Noordelijke Rekenkamer een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2008 als van de activa en passiva per 31 december 2008 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 217 lid 3 onder d Provinciewet melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Zwolle, 1 april 2009

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

H. Boshove RA